

Rewizja prawodawstwa UE w zakresie dobrostanu zwierząt NASZE PROPOZYCJE

MAJ 2024

WSTĘP

Strategia „Od pola do stołu” przyniosła nową wizję przyszłości systemu żywnościowego Unii Europejskiej. Obejmuje ona niezbędną **rewizję przestarzałych przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, które nie spełniają już swoich celów, nie nadążają za najnowszymi doniesieniami naukowymi**, lekceważą kluczowe behawioralne i fizjologiczne potrzeby zwierząt i nie spełniają rosnących oczekiwań obywateli UE w zakresie lepszego traktowania zwierząt.

Niewystarczająca ochrona prawna prowadzi do cierpienia miliardów zwierząt każdego roku z powodu nieodpowiedniej opieki i zarządzania fermami, długich i wyczerpujących transportów oraz pełnego stresu i bólu uboju. Co gorsza, Unia Europejska sprowadza produkty z krajów o nieporównywalnie niższych standardach dobrostanu, podważając tym samym własne wysiłki na rzecz promowania dobrostanu zwierząt.

Niniejszy dokument przedstawia nasze główne postulaty dotyczące zbliżającej się rewizji. Chcemy podkreślić potrzebę wprowadzenia **rygorystycznych, precyzyjnych i opartych na naukowych podstawach przepisów**. Muszą one określać **wymierne standardy, które są egzekwowalne**, naprawiać błędy obecnie obowiązującego prawodawstwa, zamykać jego luki i znacznie poprawić istniejący od dawna nieodpowiedni status quo. Aby zapewnić warunki uczciwej konkurencji, wszystkie standardy dobrostanu zwierząt muszą obowiązywać również w odniesieniu do produktów importowanych.

Obywatelki i obywatele jasno wyrazili, że oczekują wprowadzenia lepszych standardów dobrostanu zwierząt – widać to wyraźnie w wynikach licznych ankiet, sondaży i konsultacji publicznych z ostatnich lat oraz w sukcesie Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej „Koniec Epoki Klatkowej”. To wyraźny sygnał dla decydentów politycznych, że prawodawstwo UE wymaga znacznej poprawy i muszą oni dołożyć większych starań w celu ochrony zwierząt. Mamy zatem nadzieję, że zmienione przepisy będą odpowiedzią na apele obywateli i odzwierciedlą wizję bardziej troskliwej UE, której pragną obywatele.

STRESZCZENIE NASZYCH ZALECEŃ

NA FERMACH

- Wycofanie hodowli klatkowej do 2027 roku
- Standardy właściwe dla określonych gatunków dla wszystkich zwierząt hodowlanych, w tym ryb
- Zakaz tuczu przymusowego
- Zakaz rutynowych okaleczeń
- Redukcja gęstości obsady na fermach

W TRANSPORCIE

- Ograniczenie długich przewozów przez wprowadzenie bezwzględnych limitów ich trwania wynoszących 8 i 4 godziny
- Zakaz transportu nieodsadzonych i ciężarnych zwierząt
- Zakaz eksportu żywych zwierząt do krajów spoza UE
- Przepisy regulujące transport żywych zwierząt w zależności od gatunku, w tym ryb

W TRAKCIE UBOJU

- Wycofanie ogłuszania wodnego ptaków i ogłuszania świń przy użyciu wysoko stężonego CO₂
- Zakaz uboju jednodniowych piskląt
- Zakaz używania elektrycznych poganiaczy
- Uspójnione i przejrzyste stosowanie odstępstwa dla uboju bez ogłuszenia
- Specjalne zasady dotyczące uboju ryb

OZNAKOWANIE DOBROSTANU ZWIERZĄT

- Obowiązkowe oznakowanie metody produkcji na wszystkich produktach zawierających składniki pochodzenia zwierzęcego

DOBROSTAN ZWIERZĄT NA FERMACH

Pomimo najbardziej rozwiniętego systemu przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt na fermach na świecie, UE nadal zawodzi miliardy zwierząt każdego roku. Dzieje się tak z powodu wadliwych projektów rozporządzeń, niejasnych i słabych zapisów oraz słabego egzekwowania prawa. Sytuacja ta pozwala na stosowanie na szeroką skalę okrutnych praktyk, które skutkują cierpieniem zwierząt.

1 Wycofanie hodowli klatkowej do 2027

Setki milionów zwierząt w całej UE są zamknięte w klatkach, które poważnie ograniczają ich swobodę ruchu i zdolność do przejawiania naturalnych zachowań. Mowa tu o trzymaniu kur niosek w tak zwanych "wzbogaconych" klatkach, loch w kojcach indywidualnych i porodowych, cieląt w kojcach, a królików w jałowych klatkach. Poprzez Europejską Inicjatywę Obywatelską "Koniec Epoki Klatkowej" prawie 1,4 mln osób wyraziło swoje niezadowolenie z powodu tych okrutnych i niehumanitarnych praktyk i zażądało ich stopniowego wycofania w całej UE w stosunku do wszystkich gatunków zwierząt hodowanych w celu produkcji żywności. Podkreślamy konieczność zakończenia stosowania klatek tak szybko, jak to możliwe, czyli do 2027 roku. Dłuższy okres przejściowy tylko opóźniłby to, co nieuniknione i przedłużył cierpienie zwierząt.

2 Standardy właściwe dla określonych gatunków dla wszystkich zwierząt hodowlanych, w tym ryb

Obecne przepisy przewidują specyficzne dla danego gatunku normy dotyczące kur niosek, kurczaków hodowanych na mięso, cieląt i świń. Jednak pozostałe gatunki nie są objęte żadną konkretną ochroną ze względu na bardzo niejednoznaczny i słaby język Dyrektywy 98/58/WE. Dlatego kluczowe

jest przyjęcie standardów, które odzwierciedlają potrzeby poszczególnych gatunków w oparciu o najnowsze dostępne dane naukowe i zapobiegają stosowaniu selektywnych metod rozrodu, które skutkują niskim poziomem dobrostanu zwierząt. Gatunki, które powinny zostać objęte tymi normami to krowy mleczne, króliki, najczęściej hodowane gatunki ryb (łosoś, pstrąg, okoń morski, dorada, węgorz europejski, karp), indyki, gęsi, kaczki, przepiórki, a także stada macierzyste drobiu.

3 Zakaz tuczu przymusowego

Tucz przymusowy, inaczej karmienie na siłę, jest zakazane w wielu krajach Unii, ale wciąż stosuje się je do produkcji foie gras („stłuszczonej wątroby”). Ta niehumanitarna praktyka powoduje ogromne cierpienie i wysoką śmiertelność wśród kaczek i gęsi, które są zamykane w klatkach i karmione siłą przez rurkę, aż ich wątroby powiększą się kilkakrotnie w stosunku do ich naturalnego rozmiaru. Karmienie na siłę jakiegokolwiek rodzaju powinno być zakazane w całej UE, podobnie jak import i sprzedaż wszelkich produktów wytworzonych przy użyciu tej praktyki.

4 Zakaz rutynowych okaleczeń

Zwierzęta są rutynowo poddawane bolesnym i okaleczającym praktykom takim jak obcinanie ogonów, przycinanie zębów i kastracja u świń, przycinanie dziobów u kur niosek i dekornizacja u bydła. Praktyki te są wykonywane bez odpowiedniego znieczulenia lub podania środków przeciwbólowych. Ich celem jest zmniejszenie niepożądanych zachowań spowodowanych przez przebywanie w jałowym otoczeniu, życie w źle dobranej grupie oraz niewłaściwe zarządzanie fermą. Zamiast posiłkować się okaleczaniem, hodowcy powinni zapewnić zwierzętom środowisko, które zmniejszy występowanie zachowań agresywnych. Rutynowe okaleczanie powinno być zatem zakazane, a tego typu zabiegi należałoby stosować w wyjątkowych przypadkach, gdzie byłyby uzasadnione przesłankami zdrowotnymi lub dobrostanowymi. Zabiegi powinni przeprowadzać tylko wykwalifikowani weterynarze i powinny odbywać się pod narkozą lub z użyciem środków przeciwbólowych. Jednocześnie hodowcy muszą obowiązkowo zapewnić zwierzętom wystarczające urozmaicenie warunków bytowania, aby mogły one zaspokoić swoje potrzeby behawioralne.

5 Redukcja gęstości obsady na fermach

Większość problemów związanych z dobrostanem zwierząt wynika z tego, że są one zmuszane do życia w przepełnionych budynkach i w nienaturalnie dużych grupach bez stabilnej hierarchii. W konsekwencji zwierzęta są nadmiernie zestresowane i pobudzone, atakują i ranią się nawzajem, a nawet dopuszczają się kanibalizmu. Obecne nowoczesne systemy intensywnej hodowli nie uznają zwierząt za złożone istoty o różnorodnych potrzebach, a zamiast tego ograniczają opiekę nad nimi do absolutnego minimum, aby jak najbardziej obniżyć koszty produkcji. Systemy intensywne sprzyjają również rozprzestrzenianiu się chorób odzwierzęcych, przyczyniają się do oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe ze względu na stosowanie ich w celu zrekompensowania niskiego poziomu dobrostanu i mają negatywny wpływ na środowisko. Przepisy powinny sprzyjać zmniejszeniu zagęszczenia hodowli, ponieważ w warunkach intensywnej hodowli nigdy nie można osiągnąć dobrego dobrostanu zwierząt. W pełni zamknięty system hodowli powinien zostać wycofany na rzecz umożliwienia wszystkim zwierzętom dostępu do terenów na zewnątrz, na których mogą eksplorować i żerować.

DOBROSTAN ZWIERZĄT W TRANSPORCIE

Unia Europejska zajmuje niechlubną pozycję największego na świecie eksportera żywych zwierząt. Liczne dochodzenia i raporty pokazują, że obowiązujące przepisy nie zapewniają skutecznej ochrony zwierząt podczas transportu w UE, a tym bardziej podczas podróży do krajów trzecich. Podczas transportu zwierzęta są narażone na skrajne temperatury i ciągłe stłoczenie. Te niekorzystne warunki prowadzą do złego dobrostanu, urazów, a nawet śmierci zwierząt.

1 Ograniczenie długich przewozów przez wprowadzenie bezwzględnych limitów ich trwania wynoszących 8 i 4 godziny

Transport jest z natury stresujący dla zwierząt. Im dłuższa trasa, tym gorzej ją znoszą. Zapewnienie wystarczającego poziomu dobrostanu jest praktycznie niemożliwe w transporcie trwającym kilka dni lub nawet tygodni. W związku z tym transport żywych zwierząt powinien, w ramach możliwości, zostać zastąpiony transportem mięsa, tusz i materiału genetycznego. Zwierzęta natomiast powinny trafiać do najbliższej odpowiedniej rzeźni zamiast odbywać długie podróże, a mobilne ubojnie powinny być silniej promowane w UE jako alternatywa dla transportu żywych zwierząt. Maksymalny czas transportu powinien wynosić 8 godzin dla wszystkich zwierząt wiezionych do uboju, tuczu lub hodowli zarówno drogą lądową, jak i morską. Dla ptaków, królików i zwierząt w zaawansowanym wieku limit powinien być skrócony do 4 godzin ze względu na większą wrażliwość. Te limity powinny być bezwzględne. To znaczy, że okres odpoczynku lub przeniesienie do nowego tranzytu po 8 lub 4 godzinach nie pozwoliłoby na dalsze kontynuowanie transportu w nieskończoność.

2 Zakaz transportu nieodsadzonych i ciężarnych zwierząt

Zwierzęta nieodsadzone lub ciężarne są szczególnie wrażliwe, a ich dobrostan jest jeszcze bardziej zagrożony w trudnych warunkach transportu. Nieodsadzone zwierzęta są rutynowo transportowane, mimo że ich naturalna odporność nie jest jeszcze w pełni rozwinięta i nie są one w stanie poradzić sobie z ekstremalnymi warunkami pogodowymi i innymi wysoce stresującymi czynnikami związanymi z transportem. Często cierpią również głód przez długie godziny z powodu problemów z karmieniem ich w ciężarówkach. Ciężarne zwierzęta mogą urodzić podczas transportu, jeśli są załadowane na późnym etapie ciąży, co kończy się śmiercią wielu z nich i ich młodych. Dlatego też zwierzęta nieodsadzone od matki w wieku poniżej 8 tygodni, a także zwierzęta ciężarne, u których minęło 40% szacowanego okresu ciąży, powinny zostać uznane za niezdadne do przewozu, a ich transport powinien zostać zakazany.

3 Zakaz eksportu żywych zwierząt do krajów spoza UE

W 2019 r. do krajów spoza UE wywieziono 4,5 mln sztuk bydła, owiec i świń. Do najczęstszych miejsc docelowych eksportu należą kraje uważane za kraje wysokiego ryzyka w zakresie dobrostanu, w których odnotowano przypadki okrutnego traktowania zwierząt. Nawet przed dotarciem do celu, zwierzęta mogą cierpieć z powodu upału lub mrozu podczas podróży, która może trwać kilka dni lub tygodni. Pomimo orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Zuchtvieh, UE nie jest w stanie zagwarantować ochrony zwierząt poza swoim terytorium, pozostawiając je bez żadnej realnej ochrony. Jedynym wyjściem, które może rozwiązać tę kwestię, jest całkowity zakaz eksportu żywych zwierząt poza UE i całkowite zastąpienie go eksportem mięsa, tusz i materiału genetycznego.

4 Przepisy regulujące transport żywych zwierząt w zależności od gatunku, w tym ryb

Dopuszczalna przestrzeń, wysokość wewnętrzna miejsca przechowywania i zakresy temperatur muszą być zgodne z najnowszymi dostępnymi danymi naukowymi i odzwierciedlać indywidualne potrzeby każdego gatunku, nawet w przypadku różnych grup tego samego gatunku (np. zwierząt ciężarnych lub karmiących). Należy również przyjąć normy gatunkowe dla transportu ryb, przynajmniej dla najczęściej hodowanych gatunków, tj. łososia, pstrąga, okonia morskiego, dorady, węgorza europejskiego i karpia. Do tej pory były one często pomijane w prawodawstwie unijnym.

DOBROSTAN ZWIERZĄT W TRAKCIE UBOJU

Każdego roku w UE zabija się blisko 9 miliardów zwierząt lądowych i od 500 milionów do 1,3 miliarda ryb hodowlanych. UE nadal zezwala na stosowanie bolesnych i okrutnych metod ogłuszania i innych praktyk, które powodują u zwierząt znaczny stres i cierpienie przed śmiercią, mimo że wiele naukowców zdecydowanie odradza ich stosowanie.

1 Wycofanie ogłuszania wodnego ptaków i ogłuszania świń przy użyciu wysoko stężonego CO₂

Obie te metody ogłuszania powodują poważne cierpienie zwierząt, co zostało potwierdzone przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności w 2004 r., który wezwał do rezygnacji z tych metod. Jednak oficjalne rozporządzenie nie uwzględniło tych zaleceń ze względów ekonomicznych, a w ciągu ostatnich dwóch dekad niewiele zrobiono, aby zaradzić tej sytuacji. Skutkiem tego zaniechania jest wciąż popularne używanie ogłuszania wodnego i wysoko stężonego CO₂ w przypadku odpowiednio ptaków i świń. Ogłuszanie wodne wiąże się z bolesnym i stresującym pętniem ptaków, a sama metoda okazuje się nie być na tyle skuteczna, na ile jest to konieczne i oczekiwane – wiele ptaków nie zostaje wcale ogłuszonych. Z kolei dwutlenek węgla w wysokich stężeniach jest wysoce drażniący i prowadzi do poważnego podrażnienia oczu, błony śluzowej nosa i płuc u świń, a także stresujących zaburzeń oddychania i intensywnego cierpienia przed utratą przytomności. Zrewidowane przepisy muszą przyspieszyć długo oczekiwany proces reform i rozwoju alternatyw, tak aby obie metody mogły zostać jak najszybciej wycofane.

2 Zakaz uboju jednodniowych piskląt

Ponad 300 milionów jednodniowych piskląt jest zabijanych każdego roku w UE jako produkt uboczny produkcji jaj, zazwyczaj poprzez macerację lub zagazowanie. Dzieje się tak pomimo istnienia technologii, które mogą rozpoznać płeć zarodka

przed jego wykluciem. Ubój jednodniowych piskląt powinien zostać zakazany i zastąpiony alternatywą, jaką jest oznaczanie płci zarodków in-ovo i przerywanie inkubacji niechcianych jaj. Wykorzystanie technologii do tego celu powinno być konieczne do określenia płci przed 7 dniem inkubacji, tj. w czasie, gdy istnieje wysoka pewność, że zarodek nie jest zdolny do odczuwania bólu.

3 Zakaz używania elektrycznych poganiaczy

Elektryczne poganiacze są rutynowo stosowane do przepędzania świń i bydła, choć przepisy dopuszczają je jako ostateczność. Powodują one dodatkowy stres u zwierząt, utrudniając zajmowanie się nimi i stwarzając potencjalne zagrożenie dla pracowników. Podobnie, klepaki i poganiacze klapkowe wydające dźwięki stresują zwierzęta i utrudniają pracę z nimi. Jeśli zwierzęta zwlekają z ruszeniem się z miejsca, często jest to spowodowane problemem z przejściami w ubojni. Istnieje wiele dość prostych rozwiązań, które mogą pomóc złagodzić ten problem, takich jak dostosowanie projektu rzeźni, tak aby zwierzęta się nie bały, na przykład unikanie nagłych zmian kolorów lub cieni. Jednak priorytetem jest zapewnienie zwierzętom jak największego spokoju, a to zaczyna się już na etapie ich rozładowywania. Odpowiednie szkolenie i monitorowanie pracowników jest zatem kluczem do złagodzenia problemu. Używanie elektrycznych poganiaczy powinno być zakazane dla wszystkich gatunków zwierząt.

4 Uspójnione i przejrzyste stosowanie odstępstwa dla uboju bez ogłuszenia

Jak pokazują raporty, korzystanie z odstępstwa pozwalającego na ubój zwierząt bez uprzedniego ogłuszenia ze względów religijnych nie jest spójne ani przejrzyste na terenie UE, a władze na poziomie państw członkowskich przyznają je na różnych warunkach. Może to prowadzić do nadużywania odstępstwa przez podmioty, które chcą po prostu przyspieszyć ubój. Zrewidowane rozporządzenie musi temu zaradzić, wprowadzając zestaw ujednoczonych warunków przyznawania odstępstwa. Państwa członkowskie powinny być również zobowiązane do składania sprawozdań na temat przyznanego odstępstwa, aby Komisja dysponowała porównywalnymi danymi na temat korzystania z nich w całej UE.

5 Specjalne zasady dotyczące uboju ryb

Rozporządzenie w zakresie uboju wyklucza ryby ze swojego zastosowania, z wyjątkiem jednego przepisu wymagającego, aby zwierzętom oszczędzono niepotrzebne cierpienie. Niemniej jednak w całej UE do zabijania ryb stosuje się metody, które zdaniem WOA (Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt) skutkują niskim poziomem dobrostanu zwierząt, takie jak mrożenie w zawieszinie lodowej, kąpiele solne i dodawanie dwutlenku węgla do wody wykorzystywanej do trzymania ryb. Poprawione rozporządzenie musi zakazać takich okrutnych metod uboju i ustanowić szczegółowe przepisy dotyczące obchodzenia się z rybami podczas uboju.

OZNAKOWANIE DOBROSTANU ZWIERZĄT

Obywatele Europy chcą wyższego dobrostanu zwierząt, jednak podnoszony jest często argument, że nie przekłada się to na ich nawyki zakupowe. Badania pokazują jednak, że podczas gdy ponad połowa społeczeństwa jest gotowa zapłacić więcej za produkty o wyższym poziomie dobrostanu, obywatele uważają, że brakuje im informacji na temat warunków, w jakich zwierzęta są hodowane, transportowane i poddawane ubojowi, i narzekają, że na rynku istnieje ograniczony asortyment oznakowanych produktów.

1 Obowiązkowe oznakowanie metody produkcji na wszystkich produktach zawierających składniki pochodzenia zwierzęcego

Należy rozwiązać problem niskiego poziomu wiedzy o warunkach, w jakich żyją zwierzęta hodowlane oraz dostępności tych informacji. Jednym z narzędzi, które mogłoby w tym pomóc, byłoby wprowadzenie etykiety „metoda produkcji plus” (MoP+) dla produktów pochodzenia zwierzęcego. Zapewniłaby ona konsumentom pełny obraz sytuacji w łatwy do zrozumienia sposób, łącząc oznakowanie metody produkcji z prostymi informacjami na temat dobrostanu zwierząt (takimi jak ocena od A do E), dzięki czemu konsumenci mogliby sprawdzić poziom dobrostanu zwierząt, nawet bez konieczności posiadania głębszej wiedzy na temat systemów produkcji i ich wpływu na dobrostan. Kryteria powinny obejmować całe życie zwierzęcia, od narodzin i dobrostanu na fermie po warunki transportu i uboju. Aby jednak taka etykieta działała prawidłowo, musi być obowiązkowa. Po pierwsze, obowiązkowe oznakowanie jest bardziej skutecznym narzędziem ujednolicenia, dlatego jest bardziej prawdopodobne, że będzie postrzegane przez konsumentów jako wiarygodne, a tym samym będzie miało większy wpływ na ich wybory konsumenckie i zostanie uwzględnione w ich procesie decyzyjnym. Po drugie, ponieważ dobrowolne etykiety o bardziej ograniczonym zasięgu nie byłyby w stanie zachęcić do przejścia na produkty o wyższym poziomie dobrostanu w takim stopniu, jak etykiety obowiązkowe.

Compassion in World Farming Polska

jest częścią międzynarodowej organizacji Compassion In World Farming działającej na rzecz poprawienia losu zwierząt hodowlanych, stworzenia zrównoważonego systemu żywnościowego i zmiany rolnictwa w kierunku bardziej przyjaznego środowiska. Polski oddział z siedzibą w Warszawie istnieje od 2013 roku.

Kontakt

ul. Marszałkowska 28 A / 15

00-576 Warszawa

Email: kontakt@ciwf.pl

Strona: ciwf.pl